

Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/cebed>

Founded: 2021

Available online, ISSN: 2822-3675

Publisher: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Democratic Tendencies of Teacher Candidates on the Basis of Social Studies Education

İskender Daşdemir^{1,a,*}

¹Faculty of Education, Ege University, İzmir, Türkiye

Research Article

*Corresponding author

History

Received: 03/10/2022

Accepted: 16/10/2022

This paper was checked for plagiarism using iThenticate during the preview process and before publication.

Copyright © 2017 by Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal. All rights reserved.

ABSTRACT

Individuals need some knowledge, values, attitudes and skills in order to live together in Decency and adapt to society. The most important of these necessary skills is democratic skills. Democratic skills that ensure the socialization of the individual and the continuation of society should be systematically taught in schools by a teacher with democratic skills. The education of individuals who have adopted democratic values is possible within the school environment, only together with teachers who have adopted these values. It is observed that there are a limited number of studies examining the democratic tendencies of teacher candidates who will be future teachers. Accordingly, this study aims to determine the democratic tendencies of teacher candidates on the basis of Social Studies Teachers. In the study, the 5-point likert type "Teacher Candidate Democratic Tendency Scale" developed by Akbaşlı, Yanpar and Sünbül, (2010) was used to collect the data. As a sample, in the spring semester of 2021-2022, prospective teachers of classroom teaching, preschool teaching, Turkish teaching and social studies teaching who studied at the faculties of education of two state universities in İzmir province were identified and a scale was applied to 423 people. The data were analyzed with SPSS 21 program. As a result of the study, teacher candidates democratic tendencies of gender, significant differences according to different departments within universities and their departments unattained there were significant differences between teachers of universities themselves.

Keywords: social studies teacher, teacher candidate, democratic tendency, teacher education, faculty of education

Sosyal Bilgiler Eğitimi Temelinde Öğretmen Adaylarının Demokratik Eğilimleri

*Sorumlu yazar

Süreç

Geliş: 03/10/2022

Kabul: 16/10/2022

Bu çalışma ön inceleme sürecinde ve yayımlanmadan önce iThenticate yazılımı ile taranmıştır.

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

ÖZ

Bireyler toplum içinde bir arada ve topluma uyum sağlayarak yaşayabilmek için bazı bilgi, değer, tutum ve becerilere ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaç duyulan becerilerden en önemlisi ise demokratik becerilerdir. Bireyin sosyalleşmesini ve toplumun devamını sağlayan demokratik beceriler okullarda sistematik olarak demokratik becerilere sahip öğretmen tarafından verilmelidir. Demokratik değerleri benimsemiş bireylerin yetişmesi okul ortamı içerisinde, ancak bu değerleri benimsemiş öğretmenler ile birlikte mümkündür. Geleceğin öğretmenleri olacak öğretmen adaylarının demokratik eğilimlerini inceleyen çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda bu çalışma Sosyal Bilgiler Öğretmenleri temelinde öğretmen adaylarının demokratik eğilimlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada verilerin toplanması için Akbaşlı, Yanpar ve Sünbül, (2010), tarafından geliştirilen 5'li likert tipi "Öğretmen Adayı Demokratik Eğilim Ölçeği" kullanılmıştır. Örneklem olarak 2021-2022 bahar yarıyılında İzmir ilindeki iki devlet üniversitesinin eğitim fakültelerinde öğrenim gören sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği öğretmen adayları belirlenmiş ve 423 kişiye ölçek uygulanmıştır. Veriler SPSS 21 programı ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğretmen adaylarının demokratik eğilimlerinin cinsiyetlerine, üniversitelerine ve bölümlerine göre anlamlı farklılığa ulaşılmamış üniversitelerin kendi içlerinde ise farklı bölümlerin öğretmen adayları arasında anlamlı farklılığa konmuştur.

Anahtar Kelimeler: sosyal bilgiler öğretmeni, öğretmen adayı, demokratik eğilim, öğretmen eğitimi, eğitim fakültesi

^a iskenderdasdemir@hotmail.com ^{ID} <https://orcid.org/0000-0003-4158-2388>

How to Cite: Daşdemir, İ. (2022). Sosyal Bilgiler eğitimi temelinde öğretmen adaylarının demokratik eğilimleri. *Sivas Cumhuriyet University Educational Sciences Institute Journal*, 1(2), 198-207.

Giriş

Doğada farklı özelliklerin bir araya gelip bir arada kollektif bir yapı oluşturması her zaman zor olmuştur. Bu farklılıklar bireysel özelliklerinin sadece davranışsal değil değer, tutum ve yargılarının da işin içine girdiği insanoğlunda çok daha fazladır. Farklı yaşayışlara, değerlere, norm ve kurallara sahip bireylerin, bir arada birbirine saygı göstererek ve birbirini kısıtlamadan yaşayabilmesi için demokratik bilgi, beceri, değer ve tutuma sahip olması gereklidir (Kepenekçi, 2003). Birey ilk öğrenmelerini aile içinde yapsa da bireyin ailenin dışında yaşamak zorunda olduğu toplumsallaşacağı ortamlar olacaktır. Bu ortamlarda birey bir arada etkileşime girecek ve uyum sağlamaya çalışacaktır. Tüm bu süreçlerde birey demokratik becerilere ihtiyaç duyacaktır (Blair, 2003). Bireyler ailede bir eğitim sürecine başlasa da demokratik becerileri kazandırma bağlamında en etkili eğitim okullarda demokratik becerilere sahip öğretmenler tarafından verilmektedir. Ailede bireyin demokratik beceriyi öğrenebileceği her ortam bulunmayabilir fakat okullar aile çevresine göre çok fazla değişkenin bulunduğu ve etkileşimin aileden daha fazla olduğu ortamlardır. Dolayısıyla okullar ailenin dışında demokratik eğilim sistematik olarak verildiği yerlerdir (Davis, 2003).

Beceri öğretimindeki en temel faktör öğretmenin o beceriye sahip olması durumu ile öğretilen ortamın o beceriyi karşılama düzeyidir. Yani bireye demokratik beceriler kazandırılacak olan eğitim sistemlerinde ilk önce bu becerileri kazandıracak olan öğretmenlerin demokrasi ile ilgili eğilimlerinin yüksek olması beklenir. İkinci olarak bu becerilerin verildiği ortamlar demokratik beceriler için uygun olmalıdır. Okullarda demokratik eğitimler insanların dil, din, ırk, cinsiyet ve sınıf gibi demografik farklılıklarına göre değil, bilişsel ve duyuşsal farklılık ve tercihlerine göre düzenlenir (Gökçe, 2005). Demokratik eğitim, günlük yaşamda kendi çevresinde ve dünyadaki olaylara ilişkin eleştirel ve çözümleyici bakabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Bunun yanında demokrasi ile ilgili temel kavramları bilen fakat bilmekle kalmayıp duyuşsal anlamda demokrasinin gerekliliğini özümsemiş ve benimsemiş bireylerden demokratik becerileri yaşamda kullanması beklenir. Bu beceri kazandırmak için ise eğitim bir araç olarak görülmektedir (Hotaman, 2010).

Demokratik bilgi, beceri, tutum ve değerler ancak demokratik beceri ve değerlere sahip öğretmenler tarafından verilebilir (Çankaya ve Seçkin, 2004). Sınıfında demokratik tavırlar sergileyen öğretmenlerin demokratik ortamlar kurması beklenir eğitimde sınıf içinde temel sorumluluğu alan öğretmenlerin demokrasiye bağlılık düzeyleri ve demokratik algıları öğrencilerinin de demokratik bilgi, beceri ve değerlerini yönlendirmektedir (Subba, 2014). Demokratik bir sınıf ortamında öğretmen ve öğrencilerin okul dışı çevresinden getirecekleri hâkimiyet kurma, uyum sağlama ve birleştirici olma davranışları şekillendirilecektir (Miser, 1991).

Demokratik sınıf ayalışı öğrencileri birbirleriyle etkileşime sokturarak özgürlükçü bir sınıf atmosferi oluşturur. Demokrasiye önem veren sınıf modelleri ve

yaklaşımlarını uygulayan çağdaş öğretmenler hem okulda hem yaşamda demokrasiye ilişkin farkındalığı yüksek bireyler yetiştirirler. Toplumun demokratikleşmesi yolunda atılacak en büyük adımları bu bağlamda okullar ve bu okullarda görev yapan demokratik becerilere sahip öğretmenler atmaktadırlar (İnan & Dervent, 2013). Demokratik sınıflarda öğretmenler öğrencilerin her anlamda yanlarında olup onları destekleyerek sorunları çözme noktasında rehberlik ederler bunu yaparken de öğrenciler arasında kesinlikle ayırım yapmazlar her öğrenciye eşit mesafede aynı yardımsever niyetlerle yaklaşırlar. Demokratik öğretmenler öğrencilerin bireysel farklılıklarına önem veren, kişiliklerine saygı gösteren çağdaş öğretmenlerdir. Çağdaş ve öğrenci merkezli öğretim yöntem ve tekniklerini kullanırlar, sınıflarında yaratıcı eğitim etkinliklerini sergilerler, öğrencileri birbirleriyle kıyaslamak yerini program çıktılarına göre değerlendirirler (Uluğ, 1999). Sınıflarında demokratik yönetim anlayışına sahip öğretmenlerin öğrencilerle aralarında daha etkili bir iletişim olduğu gözlenmektedir. Bu öğretmenlerin sınıfındaki öğrenciler eğitimden daha fazla doyum sağlar ve daha fazla fayda görürler sınıflarında öğretmene olan bağımlılıkları da daha azdır bu da kendilerini hem sınıf ortamında hem de günlük yaşamda daha özgürce ifade edebilen aktif ve sosyal bireyler olmalarını sağlar (Hicks & Gullett, 1981).

Öğrencinin demokratik becerilere sahip olmasının önemli değişkenlerinden birisi ailesinde veya okulu çevresinde demokratik becerilere sahip olan bireylerle iletişime geçmesidir. Bu bağlamda öğretmenin demokratik becerilere sahip olması çocuğun bu becerileri içselleştirmesi benimsemesi ve kullanması açısından önemlidir dolayısıyla öğretmenin demokratik eğilimleri öğrencilerin demokratik tutumlarını etkiler (Demircioğlu, Mutluer & Demircioğlu, 2011). Okullarda görev yapan öğretmenlerin demokratik eğilimlerini ise özellikle üniversitede ders aldığı öğretim üyeleri ve işlenen mesleki derslerdeki ilişkiler belirler üniversitede ders aldığı öğretim üyelerinin sınıftaki tutumu demokratik eğilimi demokrasiye olan inancı demokratik uygulamaları öğretmen adaylarının ileride meslek hayatlarında ne kadar demokratik olabileceklerine ilişkin bize ipuçları verir. Özellikle öğretim üyeleri öğretmen adaylarına ders verirken sınıf içerisinde antidemokratik uygulamalara eğimli öğrencilere daha fazla önem vermeli onların bu görüş ve tutumlarını değiştirebilmek adına süreçte görüşlerini dikkate almalı ve antidemokratik uygulamalara maruz kalan diğer öğretmen adaylarının ise süreçten etkilenmemesi için gerekli önlemleri alması gerekir (Aydoğan & Kukul, 2003). Öğretmenler eğitimci kimlikleriyle birlikte demokratik tutum ve davranışları benimsemeli ve öğrencileri tek tip düşünmeye yönlendirmemeli öğrencileri kendi fikirlerinin oluşturulması noktasında onlara destek vermelidir (Bradshaw, 2014). Öğretmenler anlayışlı bir şekilde çocukların düşüncelerini duygularını kabul etmeli onlarla iletişim kurulurken olumsuz bir tavır sergilememeli,

aşğılayıcı olmamalı, kişiliklerini zedelememelidir (Büyükkaragöz & Kesici, 1997).

Demokratik becerilerine sahip bir öğretmenin sınıf yönetimi için öğrenci merkezli bir tutum sergilemesi beklenir öğrencilere değer verir. Öğretmen ve öğrenciler birbirlerine saygı göstermek zorundadırlar bu anlayışa sahip öğretmenler sınıfta öğrencilerin saygısını kazanırlar ve sınıfı yönetirken katılımcı bir öğrenci desteğini arkasına alırlar (Elkatmış & Toptaş, 2015). Öğrencilerle işbirliği yaparlar dersin sorumluluğu sadece öğretmende değildir dersi öğretmen ve öğrenci birlikte işlerler, yöntem tekniğe beraber karar verirler, adil ve eşitlikçi bir şekilde sürece öğrencileri de dahil ederler tek tip düşünmeye karşı oldukları için öğrencilerin kendi düşüncelerini oluşturmaları, kendi kararlarını vermeleri noktasında fırsat tanır ve gerekli çevresel olanakları sunarlar. Öğretmenin de bu noktada tutarlı davranması çok önemlidir (Azar, 1998).

Eğitim fakültelerindeki öğretmen adayları fakültede eğitim gördükleri süre boyunca teorik ve uygulamalı derslerle öğretmenlik mesleğine hazırlanmaktadır. Bu derslerden biri de meslek hayatlarında en fazla kullanılacakları sınıf yönetimi dersidir. Sınıf yönetimi kavramına terimsel olarak bakıldığında; sınıfta öğrenmenin gerçekleştiği bir çevre olarak gerekli olanakların süreçlerin öğrenme düzeninin öğrenme ortamının kurallarının belirlenmesi, sürdürülmesi öğrenme engellerinin en aza indirgenmesi, öğretim zamanının uygun etkinliklerle kullanılması, zaman yönetiminin etkin bir şekilde yapılması konularını içeren bir ders olduğunu söyleyebiliriz (Başar, 1997). Sınıf yönetiminin kapsamına yönelik yapılan tanıma baktığımızda öğretmen adayları bu dersi aldıklarında öğrenme öğretme süreçlerini yönetebilmek adına iletişim, motivasyon, zaman yönetimi, sınıf yönetimi, öğretim yöntem ve teknikleri, stratejiler, modeller, organizasyon yeteneği, sınıftaki demokrasi gibi konuları bu dersin içeriğinde görmektedirler. Öğretmen adayları bu dersi teorik olarak görüyorlar fakat okul deneyimi ve okul uygulaması gibi fakültedeki uygulamalı derslerde ise öğrendiği teorik bilgileri pratiğe aktarıyorlar (Şentürk & Oral, 2008).

Eğitim fakültelerinde sınıf yönetimi gibi derslerde bir sınıf ortamının eğitim ve öğretimsel anlamda etkili ve verimli şekilde kullanılmasına yönelik bilgiler öğrenilir. Bu dersler teorik olabildiği gibi alınan teorik derslerin pratikte uygulamalı bir şekilde öğrenciye öğretildiği öğretmenlik uygulaması ve öğretmenlik deneyimi gibi derslerde vardır ve bu dersler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve eğilimlerini etkiler. Etkilenen tutum ve eğilimlere ilişkin literatürdeki bazı çalışmalara bakıldığında; Ertürk (1986), demokratik yönetim anlayışı kapsamında öğretmenlerin demokratik eğilimlerinin son yıllarda arttığını fakat istenilen seviyede olmadığını bize göstermektedir. Bu anlamda eğitim fakültesinde ders veren öğretmen adaylarını yetiştiren akademisyenlere ciddi görevler düşmektedir. Büyükkaragöz (1990)'ün "Öğretmen, Öğrenci ve Yöneticilerin Demokratik Tutum ve Davranışları" çalışmasında okullardaki demokratik eğilim

düzeğini belirlemeyi amaçlanmıştır. Çalışmada öğretmenler arasında anlamlı bir demokratik fark bulunmadığı için öğretmenlerin demokratik tutum ve davranışları sergileme noktasında yeterli düzeylere erişemeyecekleri sonucu çıkmıştır. Gömleksiz (1993), Demokratik Sınıf Ortamı Açısından Öğretim Elemanı ve Öğrenci Davranışlarının Değerlendirilmesi adlı çalışmasında, Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının sınıf ortamı ilkelerine demokratik açıdan bakış açıları karşılaştırılmıştır öğretim elemanları ve öğrencilerin demokratik ilkelere yüksek düzeyde katıldıkları fakat bu ilkelere ilgili uygulamaya noktasında sonuca ulaşamadıklarını tespit etmiştir. Gözütok (1995), Öğretmenlerin Demokratik Tutumları çalışmasında, öğretmen adayları ve öğretmenlerin demokratik tutumlarını belirlemeyi amaçlanmıştır. Araştırmaya göre aday öğretmen statüsünde öğretmenlik yapan öğretmenler Millî Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan atanmış kadrolu bir şekilde öğretmenlik yapanlara göre daha yüksek düzeyde demokratik tutuma sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey gibi değişkenlere göre öğretmenlerin demokratik tutumları arasında fark bulunamamıştır. Bu araştırmanın diğer sonucu ise milli eğitimde görev yapan öğretmenlerin mezun oldukları fakültele göre demokratik tutum sergileme becerileri arasında farkın olup olmamasıdır. Bu sonuçta eğitim fakültesi mezunu öğretmenler diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlere göre olumlu anlamda daha fazla demokratik tutum sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Otluca (1996), yapmış olduğu çalışmada demokratik eğilimlerin ilkökul programlarına yeterince uyarlanıp uyarlanmadığıyla ilgili belirleme yapmayı amaçlamıştır. Çalışmada programın tüm boyutlarında demokratik eğilim ilkelerine yer verildiği sonucuna ulaşılmış öğretmenlerin öğrencilerin karar alma becerilerini geliştirmeye teşvik etme, öğrencileri işbirlikli çalışmaya özendirme, demokratik davranışlarını geliştirme, eleştirel düşüncelerini teşvik etme, soru sormalarına izin verme gibi demokratik eğitim ilkelerini sınıflarında yüksek düzeyde uyguladıkları ve kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın sonuçlarından biri de demokratik uygulamaların cinsiyet, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzey gibi değişkenler yönünden bir farklılık olmadığıdır. Yağcı (1997)'nin, yapmış olduğu çalışmada ise öğretmenlerin sınıfta öğrencilere rehberlik ederek, öğrenme öğretme sürecine öğrencileri daha fazla katarak, sınıf ortamında onların fikirlerini alıp tartışma ortamı yaratarak, yanlış olsa bile onları dinleyerek, sınıf etkinliklerinin planlanmasında sürece mutlaka öğrenciyi dahil ederek, sınıfın tamamını ilgilendiren öğretim yönteminin kullanılması, sınav türünün belirlenmesi gibi uygulamaları demokratik yollarla yapmak öğrencilerin akademik benliklerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Küçükahmet (2000), demokratik öğretmenlerin bireysel özellikleri adlı çalışmasında, öğretmenlerin kişilik ve karakteristik özelliklerini belirlemiş demokratik öğretmen özellikleri olarak kılık kıyafeti ve konuşması ile örnek olan, tarafsız, ön yargılı olmayan, eleştiriye açık, dürüst, mesleğini seven, esprili, hoşgörülü, adil, dengeli,

çağdaş gibi özellikleri belirlenmiştir. Akpınar ve diğerleri (2004), yapmış olduğu çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin yeterliliklerini öğretmen adayları gözünü belirlemeye çalışmışlardır. Öğretmenlerin çoğunlukla eşitlikçi hoşgörölü ve demokratik olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Saracoğlu ve diğerleri (2004), çalışmalarında, öğretmen ve öğretmen adaylarının çeşitli değişkenler açısından demokrasi tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla öğretmen adaylarının demokratik tutumlarının öğrenim gördükleri kurum, mezuniyet, cinsiyet, yaş grupları gibi değişkenlere göre istatistiksel olarak farklılaştığı, öğretmenlerin demokratik tutumlarında ise görev yaptıkları kurum mezuniyet cinsiyet gibi değişkenler açısından istatistikler olarak anlamlı bir biçimde değişmediğini ortaya koymuştur. Tekin ve diğerleri (2009), yapmış olduğu çalışmalarında beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğretmen adaylarının demokratik tutum düzeylerini farklı değişkenlere göre incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, öğretmen adaylarının demokratik tutum düzeylerinde cinsiyet ve anne baba öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılıklar çıkarken sınıf değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Akbaşlı ve diğerleri (2010), tarafından yapılan öğretmen adaylarının demokratik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirme çalışması Mersin Üniversitesi Eğitim fakültesinde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarına yapılmış veri toplama aracı olarak öğretmen adayı demokratik eğilim ölçeği uygulanmıştır. Veriler açıklayıcı faktör analizi ile analiz edilmiş analiz sonucunda ölçeğin tek boyutlu ve öğretmenin demokratikliği, öğrenciye dönük demokratiklik, sınıf yönetimi ve ifade özgürlüğü diye 4 bileşenli bir yapıya sahip olduğu görülmüştür.

Sosyal bilgiler öğretmenliği temelinde öğretmenlerin demokratik eğilimlerini belirlemeye çalışılan bu çalışmada, demokratik becerilerin günlük yaşamla ilişkili olan konularının günlük yaşamla iç içe geçtiği sosyal bilgiler dersi başta olmak üzere Türkçe öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği gibi diğer öğretmenlik branşlarında öğretmenlerin demokratik eğilimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır (Yılmaz & Akgün, 2019). Demokratik beceriler eğitim öğretim sürecinde başta sosyal bilgiler öğretmenliği öğretmen adaylarının içeriklerinde ve konularında verilmekte hem de işlenen ders fark etmeksizin tüm öğretmenlik branşlarında sınıf yönetiminde ve öğretmen ve diğer öğrencilerin uygulamalarında olumlu ve olumsuz örneklerle görülebilmektedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi demokratik beceriler noktasında direkt öğrenme alanı ve kazanımlarıyla ilişkili olan bir derstir. Bu durum bu çalışmanın sosyal bilgiler öğretmenliği temelinde yapılmasına sebep olmuştur. Özellikle vatandaş yetiştirme ile ilgili öğrenme alanı ve kazanımlar sosyal bilgiler derslerinde, diğer öğretmenlere göre fazladır. Bu da sosyal bilgiler dersinin demokratik eğilim oluşturma noktasında konu kazanım ve etkinliklerle diğer derslere nazaran daha önemli kılmaktadır (Karatekin vd., 2013).

Yöntem

Araştırma Modeli

Öğretmen adaylarının demokratik eğilimlerinin farklı değişkenlere göre ilişkisinin incelendiği bu çalışmada, nicel araştırmaya dayalı genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki değişimin varlık durumunu ve değişimin derecesinin belirlenmesinin amaçlandığı bir araştırma türüdür (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Araştırmada evreni, 2021-2022 bahar yarıyılında İzmir ilindeki iki devlet üniversitesi olan, Ege Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi eğitim fakültelerinin son sınıflarında öğrenim gören sınıf, okul öncesi, Türkçe ve sosyal bilgiler öğretmenliği öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, bu evrende yer alan 589 eğitim fakültesi son sınıf öğrencisinden 423 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada, 423 öğrenciye ulaşılarak evrende yer alan öğretmen adaylarının %73'üne ulaşılmıştır.

Katılımcıların Üniversite ve Bölümlere Göre Dağılımını gösteren çizelgeye bakıldığında, sosyal bilgiler eğitimi temelinde öğretmen adaylarının demokratik eğilimlerini belirlemeye çalışılan bu çalışmada ege üniversitesinden 49 okul öncesi öğretmen adayı, 55 sosyal bilgiler öğretmeni adayı, 57 Türkçe öğretmeni adayı, 45 sınıf öğretmenliği öğretmen adayı olmak üzere toplam 206 öğretmen adayı çalışmaya katılmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesinden ise 50 okul öncesi öğretmen adayı, 60 sosyal bilgiler öğretmen adayı, 49 Türkçe öğretmen adayı, 58 sınıf öğretmenliği öğretmen adayı olmak üzere toplamda 217 öğretmen adayı çalışmaya katılmıştır. Her 2 üniversitenin toplam çalışmaya katılan bölümlere göre öğretmen adayı sayısı ise şöyledir; 99 okul öncesi öğretmen adayı 115 sosyal bilgiler öğretmeni adayı 106 Türkçe öğretmen adayı 103 sınıf öğretmen adaydır.

Veri Toplama Aracı

Öğretmen Adaylarının demokratik eğilimlerini belirlemek amacıyla Akbaşlı ve diğerleri (2010), tarafından geliştirilen ve orijinal halinin güvenilirlik katsayısı .74 olan "Öğretmen Adayı Demokratik Eğilim Ölçeği" kullanılmıştır. Bu çalışmada, çalışma kapsamına giren 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğretmen adaylarının oluşturduğu örneklem grubunun verilerinin güvenilirlik katsayısı .82 olarak hesaplanmıştır. Ölçek beşli likert olarak derecelendirilerek hazırlanmıştır. Bu derecelendirmeler tamamen katılıyorum, oldukça fazla katılıyorum, kısmen katılıyorum, çok az katılıyorum, hiç katılmıyorum şeklinde oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Örneklem grubunda yer alan öğrencilerin iki farklı üniversitede öğrenim görmesi, bölüm değişkenlerinin parametrik veya nonparametrik dağılım gösterme durumunu belirlemek için değişkenlere Shapiro-Wilk testi

uygulanarak test edilmiştir. Kolmogorov-Smirnov (K - S) testi ile bir örneklemden elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenir. Verilerin Dokuz Eylül Üniversitesinden katılan katılımcılar için normal dağılmadığı görülmüştür ($p>.05$). Ancak likert tipi ölçeklerde Kurtosis ve Skewness değerleri -1.5 ile +1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Verilerin analizinde t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Post Hoc analizi için de TUKEY testleri uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS (21) paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Demokratik öğretmen tutum ölçeği temelinde Ege üniversite ile Dokuz eylül üniversitesi 4.sınıf öğretmen adayları arasında bir fark olup olmadığı bağımsız gruplar t testi ile analiz edilmiştir.

Çizelge 2'de görüldüğü üzere dokuz eylül üniversitesi ile ege üniversitesi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre demokratik eğilim düzeylerinde anlamlı farklılık oluşturmamaktadır ($p>.05$).

Dokuz Eylül Üniversitesi 4. Sınıf öğretmen adaylarının demokratik eğilim düzeyleri toplam puanları 65.27, Ege Üniversitesi 4. Sınıf öğretmen adaylarının demokratik eğilim düzeyleri 64.45 olarak belirlenmiştir.

Demokratik öğretmen tutumu ölçeği temelinde, ege üniversite 4.sınıf öğrencileri arasında bölümlere göre anlamlı bir farkın olup olmadığı ilişkisiz ölçümler için tek yönlü ANOVA ile analiz edilmiştir. Ancak ANOVA yapmadan önce bağımlı değişkenin normal dağılıp dağılmadığı Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve verilerin Ege Üniversitesinden katılan katılımcılar için normal dağıldığı görülmüştür ($p<.05$). İlk olarak Ege Üniversitesinden katılan katılımcıların bölümlere göre betimsel istatistikleri verilmiştir.

Çizelge 3'te görüldüğü üzere, Ege Üniversitesi 4. Sınıf öğretmen adaylarının demokratik eğilim düzeyi ortalamaları sınıf öğretmenliği bölümünde 63.73, okul öncesi öğretmenliği bölümünde 64.18, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde 66.02, Türkçe öğretmenliği bölümünde 63,72 olarak belirlenmiştir. Çizelge 3'te verilen bölüm demokratik eğilim düzeyi ortalamaları arasında farklılaşma eğilimleri Çizelge 4'te detaylı olarak verilmiştir.

Çizelge 1. Katılımcıların Üniversite ve Bölümlere Göre Dağılımı

Üniversite	Okul Öncesi	Sosyal Bil.	Türkçe	Sınıf	Toplam
Ege	49	55	57	45	206
Dokuz Eylül	50	60	49	58	217
Toplam	99	115	106	103	423

Çizelge 2. Öğretmen Adaylarının Demokratik Eğilimlerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Karşılaştırılması

Üniversite	N	X	S	sd	t	p
Ege	206	64.45	4.78	421	1.99	.048
Dokuz Eylül	217	65.27	3.72			

Çizelge 3. Ege Üniversitesi, Öğretmen Adaylarının Demokratik Eğilimlerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Karşılaştırılması

Bölüm	N	Ortalama	SS
Sınıf Öğrt.	45	63.73	3.54
Okul Öncesi Öğrt.	49	64.18	2.82
Sosyal Bilgiler Öğrt.	55	66.02	6.73
Türkçe Öğrt.	57	63.72	4.46

Çizelge 4. Ege Üniversitesi Öğretmen Adaylarının Demokratik Eğilimlerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre ANOVA Analizi

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	192.28	3	6409	2.88	.037	-
Gruplarıçi	4494.64	202	22.25			
Toplam	4686.91	205				

Çizelge 4 incelendiğinde, varyansın kaynağına ilişkin ANOVA sonuçlarına göre Ege Üniversitesi katılımcıları arasında demokratik tutum ölçeği temelinde anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($F(3, 202)= 2.88, p>.01$). Ege Üniversitesi 4. sınıf öğretmen adaylarının demokratik eğilim düzeyleri arasında anlamlı farklılığın oluşmadığı veri ortalamalarının birbirine yakınlığı ile de görülmektedir.

Çizelge 5'te görüldüğü üzere, demokratik öğretmen tutumu ölçeği temelinde dokuz eylül üniversite 4.sınıf

öğrencileri arasında bölüme göre anlamlı bir farkın olup olmadığı ilişkisiz ölçümler için tek yönlü ANOVA ile analiz edilmiştir. ANOVA analizi yapmadan önce bağımlı değişkenin normal dağılıp dağılmadığı Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiş ve verilerin Dokuz Eylül Üniversitesinden katılan katılımcılar için normal dağılmadığı görülmüştür ($p>.05$). Ancak likert tipi ölçeklerde Kurtosis ve Skewness değerleri -1.5 ile +1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). İlk

olarak Dokuz Eylül Üniversitesi'nden katılan katılımcıların bölümlere göre betimsel istatistikleri verilmiştir.

Bu aşamadan sonra yapılan ANOVA sonuçlarına göre Dokuz Eylül Üniversitesi katılımcıları arasında demokratik tutum ölçeği temelinde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($F(1, 204) = .177, p > .01$). Tablo 6'da görüldüğü üzere, varyanslar eşit olmadığı için post hoc test olarak Dunnett's C testi kullanılmıştır.

Çizelge 6 incelendiğinde, Dokuz Eylül Üniversitesi sınıf öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenliği öğrencilerine göre daha düşük demokratik tutum ölçeği puanına sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanında okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenliği öğrencilerine göre daha düşük demokratik tutum ölçeği puanına sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 6 ya göre, demokratik eğilim ölçeği temelinde Ege Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi 4. sınıf öğretmen adayları arasında bölüme göre anlamlı bir farkın olup olmadığı ilişkisiz ölçümler için tek yönlü ANOVA ile analiz edilmiştir. Ancak ANOVA yapmadan önce bağımlı değişkenin normal dağılıp dağılmadığı Shapiro-Wilk testi ile analiz edilmiştir. Verilerin Dokuz Eylül Üniversitesi sınıf öğretmenliği, Dokuz Eylül Üniversitesi okul öncesi öğretmeliği, Dokuz Eylül Üniversitesi sosyal bilgiler

öğretmenliği ve Ege Üniversitesi sosyal bilgiler öğretmenliği için normal dağıldığı görüldükçe ($p < .05$), Ege Üniversitesi sınıf öğretmenliği, Ege Üniversitesi okul öncesi öğretmenliği, Ege Üniversitesi Türkçe öğretmenliği ile Dokuz Eylül Üniversitesi Türkçe öğretmenliği için normal dağılmadığı görülmüştür ($p > .05$). Ancak likert tipi ölçeklerde Kurtosis ve Skewness değerleri -1.5 ile +1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Normal dağılmayan bölüm verileri incelendiğinde bu bölüm verilerinin Kurtosis ve Skewness değerlerin +1.5 ile -1.5 arasında olduğu görülmektedir. Bu nedenle toplanan verilerin ANOVA için uygun olduğu görülmüştür. İlk olarak her iki üniversiteden katılan katılımcıların bölümlere göre betimsel istatistikleri verilmiştir.

Çizelge 7 incelendiğinde, Demokratik öğretmen eğilimleri ölçeği temelinde Ege ve Dokuz Eylül Üniversitesi 4. sınıf öğretmen adayları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farkın olup olmadığı ilişkisiz örneklem için t-testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde Dokuz Eylül Üniversitesi'ndeki öğretmen adaylarının cinsiyetleri temelinde bir fark olmadığı gözlemlenmiştir ($t(215) = 1.071, p > .05$). Bunun yanında Ege Üniversitesi öğretmen adaylarının demokratik eğilimleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı gözlemlenmiştir ($t(204) = .420, p > .05$).

Çizelge 5. Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretmen Adaylarının Demokratik Eğilimlerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Karşılaştırılması

Bölüm	N	Ortalama	SS
Sınıf Öğrt.	58	64.12	4.35
Okul Öncesi Öğrt.	50	64.32	3.40
Sosyal Bilgiler Öğrt.	60	66.40	3.25
Türkçe Öğrt.	49	65.27	3.71

Çizelge 6. Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretmen Adaylarının Demokratik Eğilimlerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre Dunnett's C testi

Varyansın Kay.	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	242.993	3	80.998	6.287	.000	Sınıf Öğrt-Sosyal Bil Öğr. Türkçe Öğr.
Gruplarıçi	2743.966	213	12882			Okul Öncesi- Sosyal Bilgiler-Türkçe Öğrt.
Toplam	2986.959	216				

A: Kay.: Kaynağı, Top.: Toplamı

Çizelge 7. Ege Üniversitesi Öğretmen Adaylarının Demokratik Eğilimlerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme Göre ANOVA Analizi

Cinsiyet	N	X	S	sd	t	p
Erkek	193	65.11	4.09	204	.420	.031
Kadın	230	64.67	4.44			

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın tamamında vurgulanan önemli noktalardan birisi insanın sosyal bir varlık olduğudur. Ailede başlayan eğitim okul ve çevreyle birlikte farklı bir boyut alır tek tek bireyler kendi eğitimlerinden sorumludur. Fakat toplumsallaşma, topluma uyum sağlama noktasında aileye ve okul eliyle devlete de ihtiyaç vardır (Öztaşkın & Mustafa, 2015). Sağlıklı toplumlarda demokrasinin iyi işleyebilmesi için aile okul ve sosyal kurumlar belirleyicidir. Bu kurumlar hep birlikte toplumsal

değerleri oluştururken demokratik hassasiyetleri hep ön planda tutarlar. Demokratik ailelerde çocuklar ilk demokrasi örneklerini aile içindeki ilişkilerde görürken demokratik sınıflarda ve demokratik ortamlarda demokrasi kavramını iyice özümser ve benimserler (Şişman vd., 2010). Bireylerin demokratik bir toplumda yaşayabilmesi için demokratik modellerin okul hayatında ve öğretim programlarında yer alması gerekir. Eğitim ve öğretim programları demokratik düşüncenin somutlaştırılmış, etkinliklere büründürülmüş ve günlük yaşama uyarlanmış birer örneğidir. Bireylerin sosyal

öğretim çevreleri de demokrasi kavramının algılanması amacıyla tasarlanmıştır. Bu bağlamda oluşturulan demokratik sınıf anlayışının oluşabilmesi için öğretmen öğrenci belirleyicidir. Tüm okul programları bazı temel demokratik becerileri vermekle yükümlüdür; çoğulculuk açıklık hoşgörü öğrencinin öğrenme çevresini doğrudan etkileyen temel demokratik becerilerdir (Perliger vd., 2007). Bu bağlamda, sosyal bilgiler öğretmenleri Türkçe öğretmenliği okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının demokratik eğilimlerinin belirlenmesi için uygulanan demokratik eğilim ölçeği sonuçları eğitim literatürü adına önemlidir.

İki farklı üniversitenin eğitim fakültelerinin 4. sınıf öğretmen adaylarının demokratik eğilim ortalamalarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi 4. Sınıf öğretmen adaylarının demokratik eğilim düzeyleri toplam puanları 65.27, Ege Üniversitesi 4. Sınıf öğretmen adaylarının demokratik eğilim düzeyleri 64.45 olarak belirlenmiştir. Demokrasi kültürüyle yoğrulmuş, demokratik bir kültürü benimsemiş bir okulda istenilen özelliklere sahip bireyler yetiştirmek daha mümkün olacaktır. Bu bakımdan, yeteneklerinin farkındalığına sahip, bağımsız düşünme gücüne sahip bireylere ulaşmada demokratik ortamlar önemlidir (McCowan, 2010). Okullarda oluşturulan demokratik örgütlerin öğrencileri akademik ve sosyal yönleriyle geliştirdiğini ifade etmiştir. Dokuz Eylül Üniversitesi ile Ege Üniversitesi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre demokratik eğilim düzeylerinde anlamlı farklılık oluşturmamaktadır ($p>0.05$). İki farklı üniversitenin eğitim fakültelerinde aynı öğretim programının uygulanması ve bu üniversitelerin aynı şehirde bulunarak öğretmen adaylarının benzer sosyal yaşantı ve kültürel etkileşime maruz kalmaları anlamlı farklılığın oluşmamasında önemli bir etken olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının her iki eğitim fakültesine de birbirine yakın puanlarla girmeleri öğretmen adaylarının akademik düzeylerinin birbirine yakın olması öğrenme yaşantısında demokratik değerleri benimsemede benzer eğilimler oluşturabileceği söylenebilir. Özgün (2019)'ün, yaptığı çalışmanın verileri eldeki araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenliği öğretmen adaylarının demokratik eğilimleri diğer bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Ege Üniversitesi eğitim fakültesi 4. Sınıf öğretmen adayları arasında demokratik eğilim ölçeği temelinde anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu durum fakülte içinde Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi, eğitim sosyolojisi, eğitim felsefesi, Türk eğitim tarihi, öğretmenlik meslek etiği gibi derslerin bütün bölümlerde ortak olarak okutulması ve genelde bütün bölümlere aynı öğretim üyelerinin bu dersleri vermesi ile açıklanabilir. Öğretmen adaylarının demokratik eğilimleri aynı sosyal kültürel ortamdaki etkilenerek aynı kaynak temelinde dayanarak benzerlik oluşturabileceği söylenebilir.

Araştırmada, Dokuz Eylül Üniversitesi sınıf öğretmenliği 4. Sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler ve Türkçe

öğretmenliği öğrencilerine göre daha düşük demokratik tutum ölçeği puanına sahip olduğu görülmektedir. Bunun yanında okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenliği öğrencilerine göre daha düşük demokratik tutum ölçeği puanına sahip oldukları görülmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde sosyal bilgilerin temelleri dersi ile Türkçe ve sosyal bilgiler öğretmenliklerindeki vatandaşlık dersinin öğretmen adaylarının demokratik eğilimleri üzerinde farklılaşmaya sebep olduğu söylenebilir. Sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretim kademesi içerisinde 5-8. sınıf arasındaki öğrencilere eğitim- öğretim vermesi, onların bu tür değerlere ilişkin öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve değerlerine karşı daha çok duyarlı olmaları, demokratik eğilimlerin gelişiminde daha etkili olduğu söylenebilir. Uluçınar (2012)'ın araştırmasında bu bulguları destekler nitelikte öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin öğrenim görülen bölümler göre farklılaştığı belirlenmiştir. Bunun yanında, Bulut (2006)'un yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin Fen Bilgisi öğretmenliği, PDR ve sınıf öğretmenleri bölümündekiler arasında farklılaştığı görülmüştür. Diğer yandan, bu sonuca zıt olarak, Genç ve Kalafat (2008)'in öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin bölümler açısından farklılık olmadığını; Aydemir ve Aksoy (2010) ise, sosyal bilimlerde öğrenim görenlerin sayısal nitelikteki bölümlerdekilere oranla demokratik değerlerin yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte, Yılmaz (2011)'in öğretmenler üzerine yaptığı çalışmada, demokratik değerlerinin branşlar açısından farklılaşmadığı saptanmıştır (Uluçınar, 2012).

Araştırmada, demokratik eğilimlerin Ege ve Dokuz Eylül Üniversitesi 4.sınıf öğretmen adayları arasında cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir. Alan yazında ortaya konan birçok araştırmada eldeki araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir (Bulut, 2006; Ektem & Sünbül, 2011; Karadağ vd., 2006; Uluçınar, 2012; Palavan & Agboyraz, 2017; Yazıcı, 2011; Yılmaz, 2011). Bunun yanında alan yazındaki farklı araştırmalarda öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni üzerinde demokratik tutumlarında anlamlı farklılıkların belirlendiği görülmüştür. Genç ve Kalafat (2008) ve Gömleksiz ve Sare (2011)'nin yaptıkları araştırmalarda öğretmen adaylarının cinsiyet ile demokratik tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bununla birlikte Akin ve Özdemir (2009)'ün çalışmasında, kadın öğretmen adaylarının demokratik değerlere erkeklere oranla daha fazla önem verdiği bulunmuştur (Arslan & Çalmaşur, 2017).

Araştırmanın sonuçlarına göre yapılacak öneriler; eğitim fakültelerinde yapılan derslerde akademisyenlerin sınıf içi demokratik ortamları daha dikkatli ve bilinçli kurmaları önerilmekte öğretmen yetiştirme ile ilgili eğitim fakültelerindeki programlara vatandaşlık demokrasi demokratik sınıf anlayışı gibi konuları içeren dersler konulabilir. Milli Eğitim Bakanlığına atanmış öğretmenlere belirli periyotlarda ve düzenli olarak özellikle sınıf içi ve sınıf dışı hizmet içi eğitim seminerleri verilmesi önerilir. Öğretmenlerimizin sınıf içerisinde alacağı kararlarda ders

içi ve ders dışı yapacağı etkinliklerde mutlaka öğrencilerin görüşlerini ve fikirlerini almalı öğrencilerle etkileşim içinde olmalı bunları yaparken de demokratik ilkelere uygun davranmalıdır.

Extended Summary

Introduction

Individuals need some knowledge, values, attitudes, and skills in order to live together in Decency and adapt to society, the most important of these skills is democratic skills. Democratic skills are the skills that are necessary for an individual to keep up with the society in which he lives both for his own development and in order to keep up with the society in which he lives. Democratic skills that ensure the socialization of the individual and the continuation of society should be systematically taught in schools by teachers with democratic skills. The education of individuals who have adopted democratic values is possible within the school environment, only together with teachers who have adopted these values. In the classroom, teachers attitudes, skills, behaviors, and attitudes of the students in terms of not only democratic, but because of that attitude is exemplary in terms of the entire value judgment and skill in the classroom that uses teaching methods that the teacher approaches classroom management techniques is exhibited in-class evaluation of the course of the process, the question and answer material selection, equipment selection, and not necessarily the student's book, and students involved in the process in the selection process to be fair opinion, you should take while doing this, no student should separate from another when determining the rules of the class, students have the right to speak he should know that the classroom is an environment where the teacher and the student are together, not just the teacher, and he should involve the student from the beginning to the end of the process.

One of the critical points in the teaching of democratic skills that will teach you the skills to teach people skills that have the status of whether or not it is in this sense, in this study on the basis of a Turkish social studies teacher, preschool teacher and teacher education for democratic tendencies of democratic tendencies of teacher candidates to be determined by future students at the point of predictions can be made on the basis of the rationale of having information on the daily life intertwined with social studies and social norms of the society in conformity with the rules of customary traditions and social values it is a course in which the material and Deconstructive elements that hold the society together are processed. In addition to these characteristics, if we look at the social studies program, it has a competence aimed at providing social and citizenship-related competencies and direct democratic skills in the 8 basic competencies determined by the Turkish qualifications framework. The special aims of the social studies curriculum are to increase democratic awareness. In the basic skills in the social studies

curriculum, political literacy skills and democratic skills are given directly.

Method

It is observed that there are a limited number of studies examining the democratic tendencies of teacher candidates who will be future teachers. Accordingly, this study aims to determine the democratic tendencies of teacher candidates on the basis of social studies Education. In the study, the 5-likert type "Candidate Teacher Democratic Tendency Scale" developed by Akbaşlı et al., (2010), was used to collect data. The Working Group in the spring semester as the University of the Ege University Dokuz Eylül 2021-2022 and nine teachers studying in teacher education, Faculty of education, preschool teachers, teacher candidates, teacher education Turkish and social sciences teacher candidates were identified and the scale was applied to 423 people. The data were analyzed with SPSS 21 program.

Results

Dokuz Eylül university and Ege university do not make a significant difference in the level of democratic tendency of teacher candidates according to the university they study at. ($p>0.05$). It was observed that there was no significant difference between the participants of Ege University on the basis of the democratic attitude scale ($F(3, 202)= 2.88, p>. Dec.01$). Ege University 4. it is also seen that there is no significant difference between the democratic Decisiveness levels of the pre-service teachers of the classroom with the proximity of the data averages to each other.

There was a significant difference between the participants of Dokuz Eylül University on the basis of the democratic attitude scale. Dokuz Eylül University classroom teaching 4. It is observed that the students have a lower democratic attitude scale score than the students of social studies and Turkish teaching. In addition, it is observed that preschool education students have a lower democratic attitude scale score than social studies and Turkish teaching students. Ege and Dokuz Eylül university on the basis of the democratic teacher tendencies scale 4. whether there is a significant difference between the pre-service classroom teachers according to gender was analyzed by Decoupling the t-test for unrelated samples. When the results of the analysis were analyzed, it was observed that there was no difference between the teacher candidates at Dokuz Eylül University based on their gender ($t(215)= 1.071, p>.05$). In addition, it was observed that the democratic tendencies of Ege University teacher candidates did not differ according to the gender variable ($t(204)= .420, p.05$).

Discussion

Judging from the findings and the results of the study, University of the Ege and Dokuz Eylül at the University of teacher education teachers, preschool teachers, teacher candidates, teacher education Turkish and social sciences,

we see that there are significant differences between the Democratic tendency of teacher candidates. Ege University in a class of its own teacher education teachers, preschool teachers, teacher candidates, teacher education Turkish and Social Sciences revealed a significant difference in teacher candidates among democratic tendencies.

Dokuz Eylül University fourth grade classroom teaching teacher candidates have a lower democratic attitude compared to the social studies and Turkish teaching teacher candidates in the results of the research, we can say. On the other hand, pre-school teacher candidates have a lower democratic attitude scale score than social studies and Turkish teacher candidates. Another result of the research is that we see that there is no difference in the democratic tendencies of fourth grade teacher candidates at Ege university and Dokuz Eylül university according to gender.

Araştırmannın Etik Taahhüt Metni

Yapılan bu çalışmada bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulduğu; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifatın yapılmadığı, karşılaşılan tüm etik ihlallerde "Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi ve Editörünün" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu sorumlu yazar tarafından taahhüt edilmiştir.

Kaynaklar

- Akbaşlı, S., Yelken, T. Y., & Sünbül, Ö. (2010). Öğretmen adayları demokratik eğilim ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 94-108. <https://toad.halileksi.net/olcek/ogretmen-adaylari-demokratik-egilim-olcegi>
- Akın, U., & Özdemir, M. (2009). Öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Eğitim bilimleri fakültesi örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 183-198. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001182
- Akpınar, B., Turan, M., & Tekataş, H. (2004, 6-9 Temmuz). Öğretmen adaylarının gözüyle sınıf öğretmenlerinin yeterlilikleri. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya. https://docplayer.biz.tr/storage/93/111231990/1664667168/vGuqks4hrF_Xk70JUO2P4Q/111231990.pdf
- Arslan, A., & Çalmaşur, H. (2017). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çok kültürlü eğitim tutumları ve demokratik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 90-109. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/29687/297697>
- Aydemir, H., & Aksoy, N. D. (2010). Eğitim fakültesi öğrencilerinin demokratik tutumlarının bazı değişkenlerle ilişkisi: Malatya örneği. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 265-279. <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/121496/>
- Aydoğan, İ., & Kukul, F. (2003). Öğretmenler ile öğretim üyelerinin demokratik davranışlarının analizi. *Eğitim*

- Araştırmaları Dergisi*, 3(11), 23-32. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6738/90576>
- Azar, A. (1998). *Fizik öğretmenlerinin mesleki gelişim sürecinde özel konular* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Başar, H. (1997). *Sınıf yönetimi*. PEGEM Özel Eğitim Hizmetleri.
- Blair, H. (2003). Jump - starting democracy: Adult civic education and democratic participation in three countries. *Democratization Journal*, 10(1), 53-76. <https://doi.org/10.1080/714000108>
- Bradshaw, R. (2014). Democratic teaching: An in complete job description. *Democracy & Education*, 22(2), 1-5. <https://democracyeducationjournal.org/home/vol22/iss2/3>
- Bulut, N. (2006). Bir grup üniversite öğrencisinin demokratik tutumları ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler. *Educational Administration: Theory and Practice*, 45(45), 37-59. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10352/126768>
- Büyükkaragöz, S. S. (1990). *Demokrasi eğitimi*. Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- Büyükkaragöz, S. S., & Kesici, Ş. (1997, 12-14 Kasım). *Demokrasi eğitimi konusunda yapılan araştırmalar ve demokratik tutumlar konusunda yapılan araştırmalarda karşılaşılan sorunlar* [Sözlü bildiri]. Beşinci Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi, Ankara.
- Çankaya, D., & O. Seçkin. (2004, 20-21 Mayıs). *Demokratik değerlerin benimsenmesi açısından öğretmen ve öğretmen adaylarının görüş ve tutumları* [Sözlü Bildiri]. Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu, Çanakkale.
- Davis, O. L. (2003). Editorial: Does democracy in education still live? *Journal of Curriculum and Supervision*, 19(1), 1-4.
- Demircioğlu, İ. H., Mutluer, C., & Demircioğlu, E. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik öğretmen nitelikleri hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 577-586. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49052/625771>
- Ektem, I. S., & Sünbül, A. M. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 159-168. <https://silo.tips/download/retmen-adaylarinin-demokratik-tutumlar-zerne-br-aratirma>
- Elkatmış, M., & Toptaş, V. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 128-144. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/25854/272575>
- Ertürk, S. (1986). *Diktacı tutum ve demokrasi*. Yelken Tepe Yayınları.
- Genç, S. Z., & Kalafat, T. (2008). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile empatik becerilerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 211-222. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/manassosyal/issue/49945/640049>
- Gökçe, F. (2005). *Devlet ve eğitim*. Tek Ağaç Yayınları.
- Gömlüksiz, M. (1993). *Demokratik sınıf ortamı açısından öğretim elemanı ve öğrenci davranışlarının değerlendirilmesi*. Millî Eğitim Bakanlığı Basımevi.
- Gömlüksiz, M. N., & Sare, Ç. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 1-14. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/787027>
- Gözütök, D. F. (1995). *Öğretmenlerin demokratik tutumları*. Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.

- Hicks, H. G., & Gullett, C. R. (1981). *Teori ve davranış*. İşletme Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Hotaman, D. (2010). Demokratik eğitim: Demokratik bir eğitim programı. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(1), 29-42. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akukeg/issue/29340/313965>
- İnan, M., & Dervent, F. (2013). Beden eğitimi ve sınıf öğretmeni adaylarının demokratik eğilimleri ile sınıf yönetimi anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(1), 27-34. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pegegog/issue/22585/241244>
- Karadağ, E., Baloğlu, N., & Yalçınkayalar, P. (2006). İlköğretim okulu yöneticilerinin öğretmenler tarafından algılanan demokratik tutumları ile öğretmenlerin demokratik değerleri üzerine ilişkisel bir araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 4(12), 65-82. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29189/312531>
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatekin, K., Meray, Z., & Kuş, Z. (2013). Öğretmen adayları ve öğretmenlerin demokratik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 561-574. <http://openaccess.ahievran.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12513/476>
- Kepenekçi, K. Y. (2003). Demokratik okul. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(11), 44-53. https://www.researchgate.net/profile/Yasemin-Karaman-Kepenekci/publication/360400838_Karaman-Kepenekci_Y_2003b_Demokratik_Okul_Egitim_Arastirmalari_Dergisi_11_44-54/links/6274426b3a23744a7266298c/Karaman-Kepenekci-Y-2003b-Demokratik-Okul-Egitim-Arastirmalari-Dergisi-11-44-54.pdf
- Küçükahmet, L. (2000). *İdeal bir öğretmen nasıl davranır? Öğretmenlik mesleğine giriş*. Nobel Yayınevi.
- McCowan, T. (2010). School democratization in prefigurative form: two Brazilian experiences. *Citizenship and Social Justice*, 5(1), 21-42. <https://doi.org/10.1177/1746197909353567>
- Miser, R. (1991). Demokrasi eğitimi ya da eğitim için demokrasi, A.Ü. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(1), 50-53. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000721
- Otluca, M. (1996). *Demokratik eğitim ilkelerinin 1968 ilköğretim programına yansımaları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Anadolu Üniversitesi.
- Özgün, A. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin demokratik tutumlarına etkisinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Öztaşkın, Ö. B., & Mustafa, İ. (2015). Ortaokul öğrencilerinin hoşgörü eğilimleri ile demokrasi algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 1-14. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksbd/issue/16219/169867>
- Palavan, Ö., & Agboyraz, İ. (2017). The survey of emphatic tendency and democratic values of primary school teachers. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 18(1), 134-150. <https://doi.org/10.17679/inuefd.296141>
- Perliger, A., Canetti, D., & Ami, P. (2007). Democratic attitudes among high-school pupils: The role played by perceptions of class climate. *An International Journal of Research, Policy and Practice*, 17(1), 119-140. <https://doi.org/10.1080/09243450500405217>
- Subba, D. (2014). Democratic values and democratic approach in teaching: A perspective. *American Journal of Educational Research*, 2(12A), 37-40. <https://doi.org/10.12691/education-2-12A-6>
- Şentürk, H., & Oral, B. (2008). Türkiye'de sınıf yönetimi ile ilgili yapılan bazı araştırmaların değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(26), 1-26. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6140/82377>
- Şişman, M., Güleş, H., & Dönmez, A. (2010). Demokratik bir okul kültürü için yeterlilikler çerçevesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 167-182. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/21651/232775>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson.
- Tekin, M., Yıldız, M., Sefa, L. Ö. K., & Taşgın, Ö. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre demokratik tutum düzeylerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 204-212. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bsd/issue/53576/713940>
- Uluçınar, U. (2012). *Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin demokratik değerlerini yordama düzeyi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Osmangazi Üniversitesi.
- Uluğ, F. (1999). *Eğitimde grup süreçleri: yönetsel psiko-sosyal ve teknik bakış*. Todaie Yayınları.
- Yağcı, E. (1997). *Sınıf içi demokratik öğretimin öğrenci erişimi ve akademik benlik kavramına etkisi* [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=hVksVqYR6_tJrhwsYID5w&no=hV-kSvqYR6_tJrhwsYID5w
- Yazıcı, K. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36(159), 165-178. <https://app.trdizin.gov.tr/makale/TVRFek5qUXhNUT09>
- Yılmaz, K. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimi tarzları ile demokratik değerlere ilişkin görüşleri arasındaki ilişki. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(21), 147-170. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29179/312458>
- Yılmaz, Ö., & Akgün, N. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okullarda demokrasi ve demokratik öğretmen davranışlarına ilişkin görüşleri. *Academy Journal of Educational Sciences*, 3(2), 177-189. <https://doi.org/10.31805/acjes.644807>